UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Teaching Guide				
Identifying Data				2016/17
Subject (*)	Didáctica da expresión musical		Code	652G02023
Study programme	Grao en Educación Primaria			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	1st four-month period	Third	Obligatoria	6
Language	SpanishGalician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Composición			
Coordinador	Rosa Napal, Francisco César	E-mail	francisco.rnapal@udc.es	
Lecturers	Chao Fernández, Aurelio Rosa Napal, Francisco César	E-mail	aurelio.chao@udc.es francisco.rnapal@udc.es	
Web				
General description	A materia permite adquirir o coñecemento básico dos elementos constitutivos da linguaxe musical occidental e a súa aplicación didáctica, atendendo ao currículo da educación primaria. Debido á natureza dos seus contidos, presenta unha estreita relación entre os aspectos teóricos e os prácticos, e está deseñada baixo o principio interdisciplinar.			

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación.
A53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes.
A54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical.
A55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola.
A56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes aos estudantes.
B1	Aprender a aprender.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B9	Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.
B11	Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.
B12	Capacidade de selección, de análise, de avaliación e de utilización de distintos recursos na rede e multimedia.
B13	Lectura e interpretación de imaxes.
B14	Capacidade para traballar en equipo de forma cooperativa, para organizar e planificar o traballo, tomando decisións e resolvendo problemas, tanto de forma conxunta como individual.
B15	Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.
B16	Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.
B17	Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.
B19	Capacidade de adaptarse a novas situacións nunha sociedade cambiante e plural.
B21	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B22	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B23	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética

B24	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B25	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences		
Coñecer o currículo escolar da educación artística no seu aspecto musical, desenvolvendo e avaliando os contidos mediante recursos didácticos apropiados.	A53 A54 A55 A56	B1 B13 B15	C5 C7
Comprender os elementos constitutivos da música occidental, a súa terminoloxía específica e as principais tendencias da educación musical.	A55	B11 B12 B13 B15 B21 B22	C7
Empregar as aplicacións informáticas dirixidas á educación musical, así como as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e a comunicación (TIC).	A55 A56	B1 B11 B12 B13 B23	C3
Aplicar as técnicas básicas de investigación para a recollida de datos, a súa análise e a transmisión da información en traballos sobre educación musical.	A19 A53 A55	B1 B4 B9 B12 B15 B17 B22 B23 B24 B25	C5 C7 C8
Comprender a contribución das artes en xeral, e a música en particular, á formación cultural, persoal e social.	A53 A55	B1 B14 B16 B19 B21	C5 C7

Contents	
Topic	Sub-topic

MÓDULO 1. Audición: Coñecemento dos elementos que constitúen a manifestación musical a través da práctica auditiva.	1.1. Calidades do son. 1.2. Elementos constitutivos da música tonal occidental. 1.2.1. Ritmo. 1.2.2. Melodía. 1.2.3. Harmonía. 1.2.4. Forma. 1.3. Análise auditivo da sonoridade. 1.3.1. Timbre. 1.3.2. Dinámica. 1.3.3. Textura. 1.4. Realización de dictados. 1.4.1. Melódicos. 1.4.2. Rítmicos. 1.4.3. Mixtos.
MÓDULO 2: Práctica vocal - instrumental.	2. 1. Individual. 2.1.1. Interpretación de cancións. 2.1.2. Realización de ritmos con percusión corporal. 2.1.3. Interpretación de melodías na frauta doce. 2.1.4. Realización de acompañamentos harmónicos básicos en instrumentos polifónicos. 2.2. Colectiva. 2.2.1. Fundamentos do canto coral. 2.2.2. Grupo instrumental mixto. 2.2.3. Improvisación.
MÓDULO 3: Elementos que conforman a linguaxe musical, consolidada en occidente, entre os séculos VII - XIX.	3.1. Sistema tonal. 3.1.1. Intervalos. 3.1.2. Tonalidade. 3.1.3. Modalidade. 3.1.4. Escalas. 3.1.5. Acordes. 3.1.6. Funcións tonais. 3.2. Métrica y ritmo. 3.2.1. Pulso. 3.2.2. Compás. 3.2.3. Agrupacións rítmicas. 3.2. Signos empregados para representar os seguintes aspectos: 3.2.1. Duración. 3.2.2. Altura. 3.2.3. Dinámica. 3.2.4. Articulación. 3.2.5. Timbre. 3.2.6. Carácter. 3.2.7. Repetición. 3.2. Notación alternativa. 3.2.1. Cifrado americano. 3.2.2. Tablatura. 3.2.3. Musicograma.

MÓDULO 4. Música, movemento e xogo. Integración de diferentes recursos na expresión musical.	4.1. Representación espacial do son. 4.2. Creación e aprendizaxe de coreografías. 4.3. O conto musicalizado. 4.4. O xogo musical. 4.5. O teatro musical.
MÓDULO 5: Bases teóricas. Estudo das mais importantes liñas da pedagoxía musical xurdidas no século XX e na actualidade.	5.1. Métodos activos relevantes do século XX, entre outros: 5.1.1. Emile Jaques-Dalcroze. 5.1.2. Zoltán Kodály. 5.1.3. Carl Orff. 5.1.4. Edgar Willems. 5.2. Novos enfoques do ensino musical, entre outros: 5.2.1. Murray Schafer. 5.2.2. John Paynter. 5.2.3. David J. Hargreaves. 5.2.4. Keith Swanwick. 5.2.5. Elliot David J. 5.2.6. Lucy Green. 5.2.7. David K. Lines.
MODULO 6: Introdución ás TIC e ás novas tecnoloxías aplicadas ao ensino musical.	6.1. Secuenciación MIDI. 6.2. Edición de partituras. 6.3. Edición de audio. 6.4. Aplicacións informáticas para o adestramento auditivo. 6.5. Emprego das TIC para realizar e compartir exercicios.

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Introductory activities	A53 C7	1	0	1
Supervised projects	A55 A54 B1 B12 B13 B16 B17 B19 B22 B25 C3 C5	2	21	23
Research (Research project)	A19 B1 B4 B9 B12 B13 B14 B15 B21 B23 B24 C8	2	20	22
Workshop	A53 A54 A55 A56 B22 B1 C3 C5 C7	20	20	40
Mixed objective/subjective test	A56 B1 B21 B22 B25	2	22	24
Guest lecture / keynote speech	A53 A54 A55 A56 B1 B11 B13 C7 C5	15	22	37
Personalized attention		3	0	3
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	Description
Introductory activities	Valoración dos coñecementos previos do alumnado.

Supervised projects	Realización dunha proposta didáctica que, fundamentada na revisión e análise de documentos, bases de datos, páxinas web, etc., terá dúas partes: a presentación dunha coreografía e a elaboración de elementos didácticos con material manipulable. Estas propostas poderán ter o apoio dos seguintes recursos: 1. Musicalización de textos, dramatización musical e creación de xogos musicais. 2. Interpretación de pezas vogais, instrumentais e mixtas. 3. Emprego de playback, audiovisuais, musicogramas dinámicos, etc. Os traballos serán realizados por grupos de cinco membros como máximo, e para que sexan válidos deberán responder aos obxectivos e contidos da materia.
Research (Research project)	Indicarase un traballo de investigación relacionado coa materia. As orientacións do profesor/a guiarán ao alumnado no proceso de realización. Indicaranse lecturas obrigatorias e recomendadas.
Workshop	Actividades individuais e colectivas que abranguerán os seguintes aspectos na súa dimensión práctica e didáctica: 1. Interpretación vocal. 2. Interpretación instrumental. 3. Práctica auditiva empregando as TIC. 4. Elementos básicos de dirección vocal e instrumental. 5. Aplicación das novas tecnoloxías á práctica e ensino musical.
Mixed objective/subjective test	Esta proba realizarase en dúas fases: a primeira (escrita) consistirá na realización de exercicios prácticos relacionados có temario oficial. A segunda (oral) consistirá na execución dunha ou varias cancións (a elección do profesor), entre as obrigatorias do curso. As cancións leranse e mediranse (solfeo), cantaranse e interpretaranse coa frauta doce.
Guest lecture / keynote speech	Presentación e desenvolvemento na aula dos conceptos fundamentais dos contidos propostos. Explicación do contido temático por parte do profesorado ou de profesionais especialistas convidados/ás. Cando o profesorado responsable da materia organice concertos, conferencias, seminarios, congresos ou charlas sobre temáticas relacionadas coa materia, serán consideradas tamén dentro deste apartado, e por tanto de obrigada asistencia.

Personalized attention	
Methodologies	**Description**
Workshop Supervised projects Research (Research project) Guest lecture / keynote speech Mixed objective/subjective test	A atención personalizada está dirixida tanto ao alumnado con matrícula total como a alumnos e alumnas con matrícula parcial. O profesorado atenderá a resolución de dúbidas que xurdan na materia, así como o seguimento dos traballos indicados. Debido ao carácter teórico-práctico da materia, as orientacións do profesorado realizaranse na propia clase, por medio da rede ou en horario de titorías. A atención será tanto individual como en grupos reducidos.

Assessment			
Methodologies	**Competencies**	**Description**	**Qualification**
Workshop	A53 A54 A55 A56 B22 B1 C3 C5 C7	Ao tratarse dunha práctica en grupo, na súa avaliación terase en consideración a capacidade de traballo en equipo e de comunicación da propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio, así como a capacidade para integrarse nun proxecto destinado á obtención de resultados É imprescindible asistir a un mínimo de 10 prácticas correctamente realizadas para obter a cualificación de aprobado (5 puntos sobre 10). A partir das 10 prácticas obrigatorias sumarase 1.25 puntos por cada asistencia, podendo chegar á máxima cualificación asistindo a 14 sesións. Nos casos de situacións excepcionais poderase recuperar algunha clase tras un previo consenso co profesorado.	15

Supervised projects	A55 A54 B1 B12 B13 B16 B17 B19 B22 B25 C3 C5	Realización dunha proposta didáctica que, fundamentada na revisión e análise de documentos, bases de datos, páxinas web, etc., terá dúas partes: a presentación dunha coreografía e a elaboración de elementos didácticos con material manipulable. Teranse en conta os seguintes aspectos: 1. Orixinalidade. 2. Creatividade. 3. Utilidade práctica e viabilidade. 4. Coherencia cos obxectivos e contidos da materia	15
Research (Research project)	A19 B1 B4 B9 B12 B13 B14 B15 B21 B23 B24 C8	Presentación e defensa oral dun traballo de investigación sobre un tema relacionado coa materia no que se valorarán os seguintes aspectos: 1. Profundidade dos contidos. 2. Emprego da linguaxe apropiada. 3. Uso axeitado das fontes documentais. 4. Seguridade e claridade na exposición oral.	15
Guest lecture / keynote speech	A53 A54 A55 A56 B1 B11 B13 C7 C5	Realizarase unha ou varias probas escritas que integrarán diferentes formatos: 1. Probas de resposta breve. 2. Preguntas tipo test. 3. Preguntas abertas. 4. Exercicios prácticos.	25
Mixed objective/subjective test	A56 B1 B21 B22 B25	Realizaranse as seguintes probas prácticas: 1. Lectura musical (25%). 2. Dictado musical (15%). 2. Entoación vocal (30%). 3. Interpretación con frauta doce (30%).	30

Assessment comments

De acordo á participación presencial do alumnado, a avaliación presenta
dúas opcións en calquera das convocatorias:
OPCIÓN A: Alumnado con asistencia igual ou superior ao 80%:
1. Para aprobar a materia cómpre superar cada un dos apartados con unha
nota mínima de 5 sobre 10.
OPCIÓN B: Alumnado con matrícula en réxime de estudos a tempo parcial ou
que teña menos do 80% de asistencia.
1. Para aprobar a materia cómpre superar cada un dos apartados con unha
nota mínima de 5 sobre 10.
2. Debido as súas características, os
traballos tutelados poderán ser substituídos por outros similares a proposta do
profesorado.
3. O alumnado que non poda realizar as prácticas individuais (proba mixta),
deberá realizar unha proba dos contidos traballados na aula.
4. Considerando que o Obradoiro consiste na interpretación instrumental e vocal
en grupo, o alumnado que reúna os
requisitos para considerarse non presencial deberá acudir á proba acompañado
como mínimo de catro persoas. No caso de no ser posible isto, presentará o
acompañamento das pezas do programa en calquera formato dixital dos que se
contemplan nos contidos da materia.
Os seguintes aspectos afectarán negativamente a cualificación, tanto nos exames como nos traballos:

Deficiencias ortográficas.Redacción inconexa ou
inadecuada.Presentación deficiente.Plaxio.Farase especial fincapé no coidado do medio ambiente en prol dunha
educación e unha sociedade sustentable. Atendendo a isto, sempre que
sexa posible, a presentación dos traballos escritos será en soporte dixital. No caso contrario evitarase o uso de produtos
plásticos na entrega dos mesmos.

Sources of information

Basic	Referencias bibliográficasAlsina. P. (1999). El área de educación musical. Barcelona: Graó.Alsina, P., Díaz, M., GIRÁLDEZ, A. e Ibarretxe, G. (2010). 10 ideas clave: El aprendizaje creativo. Barcelona: GraóChao, R. (2005). Fundamentos didácticos de los métodos pedagógicos del siglo XX a la actualidad. Vilalba: Conservatorio Municipal.Díaz, M. (2002). La música en el currículum de primaria. Barcelona: Grao. Díaz, M. y Giráldez, A. (Coords.) (2007). Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación musical. Una selección de autores relevantes. Barcelona: Graó.Díaz, M. y Riaño, M. (Coords.) (2007). Creatividad en educación musical. Santander: Universidad de Cantabria. Servicio de Publicaciones.Domeque, M., Lagarriga, E. y Segalés, E. (1988). Audición musical. Barcelona: Teide.Eisner, E. (2004). El arte y la creación de la mente. Barcelona: Paidós.Elliot, D. (Ed.) (2005). Praxial Music Education: reflections and dialogues. Oxford: University Press.García, P. y Estebaranz, A. (2005). Innovación y creatividad en la enseñanza musical. Barcelona: Octaedro.Gardner, H. (2005). Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica. Buenos Aires: PaidósGiráldez, A. (2005). Internet y educación musical. Barcelona: Graó.Giráldez, A. (2007). La competencia cultural y artística. Madrid: Alianza.Giráldez, A. (2010). (Coord.). Música. Complementos de formación disciplinar. Vol. I. Barcelona: Graó.Giráldez, A. (2010). (Coord.). Música. Investigación, innovación y buenas prácticas. Barcelona: Graó.Giráldez, A. (Coord.) (2011). Didáctica de la música. Barcelona: Graó.Gómez, I. y Vilar, M. (2003). Diez años de formación de maestros de música. Eufonía nº 28. Barcelona: Grao.Graeme, F. (2003). Arte, educación y diversidad cultural. Barcelona: Paidós.GREEN, L. (2001). Música, género y educación. Madrid: Morata.Hargreaves, D. (1991). Infancia y educación artística. Madrid: Morata.Hargreaves, D. (1998). Música y desarrollo psicológico. Barcelona: Graó.Hegyi, E. (1999). Método Kodály de solfeo vol. I y II. Madrid: Pirámide.Gaínza, V. (2002). Música: amor y conflicto. Diez estudios de psicopedagogía musical. Buenos Aires: LumenGainza, V. (2002). Pedagogía musical. Dos décadas de pensamiento y acción educativa. Buenos Aires: Lumen.Hurtado, J. (2003). ?Muchas leyes y pocas notas. Reflexiones de un maestro?. En Eufonía 28.Barcelona: Grao. Levitin, J. (2008). Tu cerebro y la música. El estudio científico de una obsesión humana. Barcelona: RBA.Lines, D. (comp.) (2009). La educación musical para el nuevo milenio. Madrid. Morata.Malagarriga, T. y A. VALLS (2003). La audición musical en la Educación Infantil. Barcelona: Ceac.Martenot, M. (1993). Principios fundamentales de formación musical y su aplicación. Madrid: Rialp.Martí, J. (2000). Más allá del arte: la música como generadora de realidades sociales. San Cugat del Vallés: Deriva Editorial.Pascual, P. (2006). Didáctica de la música. Madrid: Pearson Prentice Hall.Paynter, J. (1991). Oir, aquí y ahora.Buenos aires: Ricordi.Paynter, J. (1999). Sonido y estructura. Madrid: Akal.Pierrette, M. (1974). Bartók. Madrid: Espasa Calpe S.A.Sacks, O. (2009). Musicofilia. Relatos de la música y el cerebro. Barcelona: Anagrama.Sanjosé, V. (1997). Didáctica de la Expresión Musical para maestros. Valencia: Piles.Schafer, M.(1967). Limpieza de oídos. Buenos Aires: Ricordi.Schafer, M. (1975). El rinoceronte en el aula. Buenos Aires: Ricordi.Schafer, M. El nuevo paisaje sonoro. Buenos Aires: Ricordi.Sanuy, M. y González, L. (1969). ORFF Shulwert. Música para niños. Introducción. Madrid: Unión Musical Española.SMALL, CH. (2003). Exploración, afirmación y celebración. En Eufonía nº 28. . Barcelona: Grao.Swanwick, K. (1991). Música, pensamiento y educación.Madrid: Morata M.E.C.Vílchez, L. (2009). La música y su potencial educativo. Madrid: SM.Ward, J. (1964). Método Ward. Pedagogía musical escolar. París: Desclee & C.Willems, E. (1979). Il ritmo. Brescia: La Scuola.Willems, E. (1979). Las bases psicológicas de la educación musical. Buenos Aires: Eudeba.Willems, E. (1994) El valor humano de la educación musical. Barcelona: Lábor.Willems, E. (2001). El oído musical. La preparación auditiva del niño. Barcelona: Paidós.Wuytack, J. (1988). Musicograma. Vigo: Asociación de Pedagogía Musical.Wuytack, J. (1998). Audición musical activa. Porto: Associaçao Wuytack de Pedagogía Musical.Wuytack, J. (2009). Audición musical activa con el musicograma. Eufonía nº 47, pp. 43-55.RevistasDidáctica de la música: Clases prácticas. Revista trimestral de Pedagogía musical. Ediciones C.I.D.M. Benavente (Zamora).Eufonía. Didáctica de la música. Edtoria. GRAO. Barcelona.Isme: Revista Internacional de Educación Musical. Ediciones diversas.Keyboard: Revista de música y tecnología. Ed. Música y tecnología. Barcelona.Música y Educación: Revista trimestral de Pedagogía musical. Apdo. 46230 Madrid.Música y Tecnología: Revista bimestral de informática musical. Córcega, 89, entlo. , 08029 Barcelona.Música Terapia y Comunicación: Revista semestral de musicoterapia. MI-CI- Bilbao.Páginas WEBhttp://www.aulamusical.com/pedagog.htmlhttp://www.hermex.es/musica/http://80.34.38.142/bivem/http://www.filomusica.com/filo86/audicion.htmlhttp://presencias.net/ http://rincones.educarex.es/musica/http://www.aprendomusica.com/#http://www.aulamusical.com/http://www.educaweb.com/http://www.hagaselamusica.com/http://www.ite.educacion.es/http://www.educateca.com/http://www.educared.net/http://www.docenotas.com/http://eufonia.grao.com/revistas/presentacion.asp?ID=7

Complementary	

Recommendations
Subjects that it is recommended to have taken before
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Subjects that continue the syllabus
Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.